

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ І НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Черняк В.В., Старченко І.І., Филенко Б.М., Ройко Н.В., Малик Н.І.

Полтавський державний медичний університет

Постійні зміни парадигми освітнього процесу й виклики в суспільстві, реформування галузі медицини спрямовані на вдосконалення електронних і комунікативних технологій у всіх сферах і в суспільстві в цілому. Навчальна дисципліна «Судова медицина. Медичне право України» є вибірковою й викладається для здобувачів вищої медичної освіти за спеціальностями 222 «Медицина», 228 «Педіатрія» і 221 «Стоматологія». Вивчення Модуля 1. «Судова медицина» передбачає подання теоретичного матеріалу і проведення практичних занять відповідно до навчальної програми, алгоритмів засвоєння матеріалу з відповідним акцентуванням на юридичних аспектах експертизи об'єктів судово-медичного дослідження (обстеження). Урахування всіх необхідних аспектів правової регламентації під час проведення судово-медичної експертизи, починаючи з підстав для виконання досліджень у різних відділах і відділеннях бюро судово-медичної експертизи, відображає необхідність виконання алгоритмів судово-медичної експертизи.

Ключові слова: судова медицина, кафедра патологічної анатомії та судової медицини, судово-медичні експертні дослідження, науково-методичні аспекти, експертні завдання.

Constant changes in the paradigm of the educational process and challenges in society, reforms in the field of medicine, the direction and improvement of electronic and communication technologies in all spheres and in society as a whole. The discipline "Forensic Medicine. Medical Law of Ukraine" is elective and is taught for applicants for higher medical education in the specialties 222 "Medicine", 228 "Pediatrics" and 221 "Dentistry". The study of Module 1. "Forensic Medicine" involves the presentation of theoretical material and practical classes in accordance with the curriculum, algorithms for learning the material with an appropriate emphasis on the legal aspects of examination of objects of forensic medical research (examination). Taking into account all the necessary aspects of legal regulation during forensic examination, starting with the grounds for performing research in various departments and branches of the Bureau of Forensic Medicine, reflects the need to implement forensic examination algorithms.

Keywords: forensic medicine, Department of Pathological Anatomy and Forensic Medicine, forensic medical expert research, scientific and methodological aspects, expert tasks.

Окремою складовою практичних занять і прикладами для самостійного опрацювання є наявність необхідної за тематикою документації судово-медичного дослідження з обов'язковим обґрунтуванням і вирішенням експертних завдань.

Поєднання наочної та практичної частин навчання охоплює такі складові вивчення дисципліни: опис ушкодження тканин, органів, одягу від дії різних чинників та їх трактування; ілюстративні матеріали: фотоілюстрації, презентації навчального матеріалу; дидактично-навчальні: методичні, тематичні дискусії; аналіз конкретних ситуацій; частково науково-дослідницькі методи, започатковані науково-педагогічними працівниками кафедри і впроваджені в навчальний процес; діагностично-експертна робота бюро судово-медичної експертизи.

Усе це повною мірою сприяє підвищенню якості навчання, а також науково-методичному забезпеченню викладання дисципліни.

Деякі роки тому в університеті впроваджена дистанційна і змішана форма навчання, пов'язана з пандемією COVID-19 і введенням воєнного стану в країні. Це і зумовило таке налаштування організації навчання, навчальної та науково-дослідницької діяльності здобувачів вищої медичної освіти [1]. Нинішня зміна концепції навчання й діяльності студентів вимагає максимально ефективного використання сучасних онлайн-технологій та їх поєднання з традиційними методами навчання. Результати застосування в навчальному процесі онлайн-платформ і новітніх технологій навчання показали достатній рівень успішності, можливість раціонального використання навчальних матеріалів під контролем викладача, а також самостійної роботи студентів з використанням розроблених на кафедрі методичних матеріалів. Так, у 2023 році створено навчально-методичний посібник «Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів вищої освіти до практичного заняття та на занятті з дисципліни «Судова медицина. Медичне право України» (Модуль 1. Судова медицина), автори – науково-педагогічні працівники кафедри Черняк В.В., Старченко І.І., Филенко Б.М., Ройко Н.В.

Забезпечення отримання ґрунтовних знань здобувачами вищої медичної освіти здійснюється завдяки постійному створенню навчальних, навчально-методичних видань, оновлення судово-медичної документації. До прикладу, студентам для вивчення й опрацювання видано зразки актів судово-медичного дослідження (обстеження), приклади висновків експерта, сценаріїв судового засідання за участі лікаря судово-медичного експерта, а також мультимедійні демонстрації лекцій і практичних занять. За темами практичних занять широко використовується чимала кількість фотоілюстрацій, вологих препаратів, що наявні в музеї кафедри, муляжі. Ця складова навчального процесу забезпечує достатній рівень теоретичної і практичної підготовки майбутніх лікарів [4; 5].

Вивчення дисципліни «Судова медицина» передбачає присутність студентів на дослідженні померлих осіб у відділі експертизи трупів, а також в інших відділах і відділеннях бюро. Необхідно зазначити, що завдяки спільній угоді ПДМУ з Полтавським науково-дослідним експертно-криміналістичним центром (НДЕКЦ) і відповідно до робочих навчальних програм для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я», 223 «Медсестринство», спеціалізації «Сестра медична» та «Екстрена медицина», професійної кваліфікації «Парамедик», спеціальності 221 «Стоматологія», освітньої кваліфікації «молодший бакалавр

стоматології», професійна кваліфікація «Технік зубний» і спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація», освітньої кваліфікації «бакалавр фармації» під час опанування вибіркового компонента «Основи судової медицини та криміналістики» передбачено проведення занять на базі цієї установи. Співробітники НДЕКЦ цікаво і змістовно проводять практичні заняття для здобувачів освіти на базі науково-дослідних і експертних лабораторій, що також сприяє кращому розумінню й підтриманню інтересу до предмета.

Здобувачі вищої освіти, які беруть активну участь у роботі студентської наукової групи разом із науково-педагогічними працівниками кафедри ознайомлюються з матеріалами судово-медичних експертних досліджень, опановують навички аналізу причин, вивчення факторів ризиків, особливостей ушкоджень.

Однією зі складових роботи гуртківця є ознайомлення із запатентованими методиками наукових досліджень кафедри, оцінка діагностичної цінності впровадження їх в експертну роботу відділів і відділень бюро. Щороку здобувачі вищої медичної освіти беруть активну участь у студентських наукових конференціях ПДМУ та інших медичних вишів, де зазвичай посідають призові місця [3].

Популярності й підвищенню саме наукового інтересу серед студентів також сприяє проведення кафедрою патологічної анатомії та судової медицини I етапу Всеукраїнської студентської олімпіади. Як показав минулорічний досвід, у ній брали участь студенти і старших, і молодших курсів. Високі результати цього виду роботи засвідчують достатній рівень знань із морфологічних дисциплін [2; 3].

Сучасні технології навчання разом із навчально-методичною літературою – підручниками, навчальними посібниками, ілюстративними матеріалами – ефективно сприяють розвитку практичного й наукового інтересу під час вивчення судової медицини. За допомогою відповідних методів навчання – словесних (лекція, пояснення, розповідь), наочних (фотоілюстрації, демонстрація макропрепаратів, вологих препаратів), практичних (опис ушкоджень, формулювання судово-медичного діагнозу під керівництвом викладача, самостійна робота з книгою, методичною вказівкою) – здобувачі освіти поглиблюють знання, глибше засвоюють і розуміють сутність експертних завдань, прав і обов'язків лікаря-експерта й лікаря судово-медичного експерта.

Список використаної літератури

1. Аналіз змісту, засобів та методів дистанційного навчання на кафедрі патологічної анатомії з секційним курсом / Б. М. Филенко, Н. В. Ройко, І. І. Старченко, О. К. Прилуцький, Т. В. Новосельцева // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : зб. статей V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 19–20 листопада, 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 390–395.
2. Черняк В.В. Провідні напрями викладання судової медицини як дисципліни за вибором для здобувачів вищої медичної освіти / В. В. Черняк, О. Є. Дев'яткін, Г. М. Мустафіна, Н. І. Малик, Р. М. Грінко // Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 24 березня 2022 р. – Полтава, 2022. – С. 311–312.
3. Черняк В.В. Особливості організації студентської наукової роботи на кафедрі патологічної анатомії та судової медицини / В. В. Черняк, І. І. Старченко, Б. М. Филенко, Н. В. Ройко, Г. М. Мустафіна // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Морфогенез та регенерація» (III Жутаєвські читання), м. Полтава, 20–21 квітня 2023 р. – Полтава, 2023. – С. 202–208.
4. Особливості викладання судової медицини як вибіркового компонента / В. В. Черняк, І. І. Старченко, О. Є. Дев'яткін, Н. В. Ройко, Б. М. Филенко // Медична освіта за новими стандартами: виклики та інтеграція в міжнародний освітній простір : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 30 березня 2023 р. – Полтава, 2023. – С. 275–277.
5. Черняк В.В. Актуальні проблеми й основні аспекти викладання судової медицини студентам вищих медичних закладів / Черняк В.В., Дев'яткін О.Є., Нікіфоров А.Г., Мустафіна Г.М. // Актуальні проблеми контролю сучасної вищої освіти медичної освіти в Україні: матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю, 21 березня 2019 року. – Полтава, 2019. – С.238-239.

ЗНАЧЕННЯ КРЕАТИВНОСТІ, МОТИВАЦІЇ ТА АКСІОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ

Шарлай Н.М., Соколенко В.М., Весніна Л.Е., Єрошенко Г.А., Шевченко К.В.

Полтавський державний медичний університет

Взаємозв'язок особистісних психологічних структур студента-медика і розвитку критичного мислення як показника особистісного становлення майбутнього лікаря до практичної діяльності проявляється в тісному взаємозв'язку їхніх компонентів. Критичне мислення створює всі необхідні умови для оволодіння студентами своєю майбутньою професією.

Ключові слова: концепція, креативність, мотивація, аксіологічні аспекти.

The relationship between the personal psychological structures of a medical student and the development of critical thinking, as an indicator of the personal development of a future doctor before practical activities, is revealed in the close relationship of their components. Critical thinking creates all the necessary conditions for students to master their future profession.

Keywords: concept, creativity, motivation, axiological aspects.

Сучасна концепція вищих професійних закладів має бути створена з урахуванням історичних уроків розвитку вітчизняної системи й закордонного досвіду професійної підготовки майбутніх лікарів.

В умовах сучасного осмислення і підходу вища професійна освіта розглядається в трьох взаємозалежних аспектах: змісту, функціонування і розвитку. Згідно з цим вона становить собою не статичну систему, а таку, що розвивається й саморозвивається. Саме тому сучасна освіта у вищій школі спирається на ряд основних принципів, обумовлених вимогами до підготовки фахівців і значенням креативності, мотивації та аксіологічних